
Tatjana BRADARA, Nenad KUZMANOVIĆ

NOVOOTKRIVENE GRANIČNE OZNAKE U ISTARSKIM ŠUMAMA

NEWLY DISCOVERED BORDER MARKINGS IN ISTRIAN FORESTS

dr. sc. Tatjana Bradara
Arheološki muzej Istre
Carrarina 3, 52100 Pula
tatjana.bradara@ami-pula.hr

Nenad Kuzmanović
Šetalište V. Nazora 21
51000 Rijeka

Tatjana Bradara PhD
Archaeological Museum of Istria
Carrarina 3, 52100 Pula
tatjana.bradara@ami-pula.hr

Nenad Kuzmanović
Šetalište V. Nazora 21
51000 Rijeka

UDK 904:712.35](497.571)“653/654“
Izvorni znanstveni članak
Primljeno: 30.5.2017.
Odobreno: 3.7.2017.

UDC 904:712.35](497.571)“653/654“
Original scientific paper
Received: May 30, 2017
Approved: July 3, 2017

Godine 2013. objavljena je monografija u kojoj se donosi katalog s 441 oznakom značajnih istarskih šuma za vrijeme mletačke i austrijske vladavine. U ovom radu predstavljaju se novootkrivene granične oznake Motovunske šume i šume Kontija.

KLJUČNE RIJEČI: *Istra, Motovunska šuma, šuma Kontija, granične oznake*

In 2013, a monograph was published with a catalogue of 441 markings from Istrian forests from the times of Venetian and Austrian rule. This paper presents newly discovered border markings from the Motovun and Kontija forests.

KEY WORDS: *Istria, Motovun forest, Kontija forest, border markings*

UVOD

Tatjana Bradara

Godine 2013. objavljena je monografija u kojoj je obrađeno šest značajnih šumskih kompleksa za vrijeme mletačke i austrijske vladavine. Radilo se o Motovunskoj šumi, Kornariji, Kontiji, Vidornu, Šijani i Ližnjemoru (Bradara et al. 2013). Tada su temelj za terenski obilazak i pronalazak oznaka predstavljale karte koje se čuvaju u Centro di Ricerche Storiche di Rovigno/Centru za povijesna istraživanja u Rovinju. Karte su sastavni dio planova gospodarenja šumama za razdoblje od 1928. do 1942. godine i na njima su označene granične oznake. U samoj monografiji naglašeno je da zasigurno nisu popisane sve granične oznake već njihov najveći dio za svaku pojedinu šumu (Bradara 2013, 11-13).

Daljnijim radom na popisu graničnih oznaka na Istarskom poluotoku došli smo do novih karata uz pomoć kojih je pronađeno još nalaza. Ovom prilikom objavljuju se novopronađeni graničnici Motovunske šume i šume Kontija sjeverno od Limskog kanala¹. Nije nam namjera pisati o važnosti ovih šuma, o kojima postoji već spomenuta monografija (Bradara et al. 2013) kao i radovi drugih autora (Budicin 2002, 407-468; *idem* 2005, 499-547; *idem* 2005a, 7-10; Gallo 2007, 261-265; Gallo, Hrka 2007; Pitteri 2014, 143-160)². Želja je da se oznake dokumentiraju i objave te da se zabilježi njihovo postojanje³. Svjedoci smo da je u razdoblju od 2011. godine do danas u Motovunskoj šumi dio oznaka u potpunosti potopljen, zatrpan muljem, a pojedine su zbog (ne)kvalitete kamena propale, prelomljene su i već sada pokrivene vegetacijom te dosta teško uočljive (sl. 1, 2).

Uspoređujući karte Motovunske šume iz Plana gospodarenja koja se čuva u Centro di Ricerche Storiche di Rovigno/Centru za povijesna istraživanja u Rovinju (karta 3) i karte koja se čuva u Šumarskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (karta 2) s onom iz Državnog arhiva u Trstu (karta 1), uočava se da je površina šume na tršćanskoj karti veća. To se pogotovo vidi na rubnim

INTRODUCTION

Tatjana Bradara

In 2013, a monograph dealing with six significant forest complexes from the times of Venetian and Austrian rule was published. The forests in question were the Motovun, Kornarija, Kontija, Vidorno, Šijana and Ližnjemoro forests (Bradara et al. 2013). Maps that were kept in the Centro di Ricerche Storiche di Rovigno/Centre for Historical Research of Rovinj were the reason why field trips and the search for these markings were undertaken. The maps were a fundamental part of forestry management plans in the period between 1928 and 1942 and border markings were inscribed on them. The monograph emphasised that without a doubt, not all the border markings were marked, merely a majority of them for each particular forest (Bradara 2013, 11-13).

Upon further investigation into border markings on the Istrian peninsula, new maps were discovered and it was as a result of these maps that more markings were found. As such, newly found border markings in Motovun forest and forest in Kontija north of the Lim Canal¹ were published. It is not the intention of the author to write about the importance of these forests, as there has already been a monograph published about them (Bradara et al. 2013), in addition to papers by other authors (Budicin 2002, 407-468; *idem* 2005, 499-547; *idem* 2005a, 7-10; Gallo 2007, 261-265; Gallo, Hrka 2007; Pitteri 2014, 143-160)². The desire of the author is to document and publish markings and to record their existence³. It has been witnessed that, between 2011 up until the present, part of the markings in the Motovun forest were submerged, covered in mud and some, due to the low quality rock with which they were made, have been destroyed, broken or covered in vegetation and, as such, are difficult to discern (Fig. 1, 2).

In comparing maps of the Motovun forest from the Forestry management plans that are kept in the Centro di Ricerche Storiche di Rovigno/Centre for Historical Research of Rovinj (map 3) and maps kept by the Faculty

¹ Zahvaljujemo Igoru Popoviću iz Vrsara koji je pokazao oznaku kat. 16. i Kristijanu Valenčiću iz Peteha kod Zamaska, koji je pokazao oznaku kat. 14.

² Ovdje je naveden manji dio literature, u kojoj se može pronaći opširniji popis.

³ Npr. u Državnom arhivu u Veneciji i Državnom arhivu u Trstu postoje razni dokumenti u kojima se spominju i opisuju granične oznake šuma. Objavom oznaka materijaliziramo pisani tekst pa time budućim istraživačima ostavljamo trag o njihovom postojanju.

¹ We would like to thank Igor Popović from Vrsar who showed us marking cat. 16 and Kristijan Valenčić from Petehi near Zamask, who showed us marking cat. 14.

² Only a small part of the literature is listed here, an extensive list can be found within.

³ E.g. There are various documents in the State Archives of Venice and the State Archives in Trieste, which mention and describe the border markings of the forests. By publishing the markings, they are transcribed into written text and as such, future researchers are left evidence of their existence.

Sl. 1 Motovunska šuma. Broj N 253. Snimljeno 06. 11. 2010.
(foto: T. Bradara).

Fig. 1 Motovun forest. Number N 253. Photographed November 6, 2010
(photo by: T. Bradara).

dijelovima krakova, koji su skoro ravno “rezani” na prve dvije karte. Upravo zahvaljujući tršćanskoj karti pronađene su ovdje predstavljene oznake⁴.

Karta iz Državnog arhiva u Trstu, naslova “I^{te} i II^{te} Section des K.K. Staatsforstes zu Montona in Istrien”, prikaz je državne Motovunske šume s mjerilom u klafterima⁵. Radi se o dva lista na kojima je rukom pisani tekst na njemačkom i talijanskom jeziku, dodatno oslikan tintom i akvarelom. Nastala je 1825. godine i na njoj su označeni i numerirani stari i novi kanali, mostovi i mlinovi. Predjeli, njih dvadeset i osam, označeni su slovima (karta 1).

Karta “K.K. Forstwirtschaftsbezirk, Montona”, u čijem je lijevom gornjem kutu u okviru i prikaz šume

Sl. 2 Motovunska šuma. Broj N 253. Snimljeno 11. 03. 2017.
(foto: N. Kuzmanović).

Fig. 2 Motovun forest. Number N 253. Photographed March 11, 2017
(photo by: N. Kuzmanović).

of Forestry, the University of Zagreb (map 2) with those from the State Archives in Trieste (map 1), one can see that the forest area on the map from Trieste is larger. This is most apparent on the edges of the points that have been almost “cut” on a straight line in the first two maps. It is thanks to the map from Trieste that the presented markings were found⁴.

The map from the State Archives in Trieste, entitled “I^{te} i II^{te} Section des K.K. Staatsforstes zu Montona in Istrien”, is a depiction of the state Motovun forest with a scale in so called klafters⁵. It is made up of two sheets of paper that are handwritten in Italian and German and illustrated with ink and watercolours. It was made in 1825 and old and new canals, bridges and mills have been marked and numbered on it. Twenty eight forest sections are marked with letters (Map 1).

The map “K.K. Forstwirtschaftsbezirk, Montona”, in which there is a framed illustration of the Kornarija forest in the upper left corner, was a fundamental part of forestry management plans in the period from 1901 until 1910 and is kept in the Faculty of Forestry, the University of Zagreb. The scale is 1:20000; it depicts roads, paths, the Trieste - Poreč railway line (Parenzana), various agricultural lands and is divided into nineteen forest sections (Map 2).

⁴ Za vrijeme Mletačke Republike površina šume iznosila je oko 1738 hektara (Invito naturalistico 1996, 9), a za vrijeme talijanske oko 1311 hektara (Budicin 2005a, 9).

⁵ Državni arhiv u Trstu. I. R. Direzione delle Fabbriche del Litorale-Archivio Piani-parte seconda-Fabbricati, boschi ed altre proprietareriali-0919a, 0919b.

⁴ During the time of the Venetian Republic, the forest area was around 1,738 hectares (Invito naturalistico 1996, 9), while during Italian rule was around 1,311 hectares (Budicin 2005a, 9).

⁵ State Archives in Trieste. I. R. Direzione delle Fabbriche del Litorale-Archivio Piani-parte seconda-Fabbricati, boschi ed altre proprietareriali-0919a, 0919b.

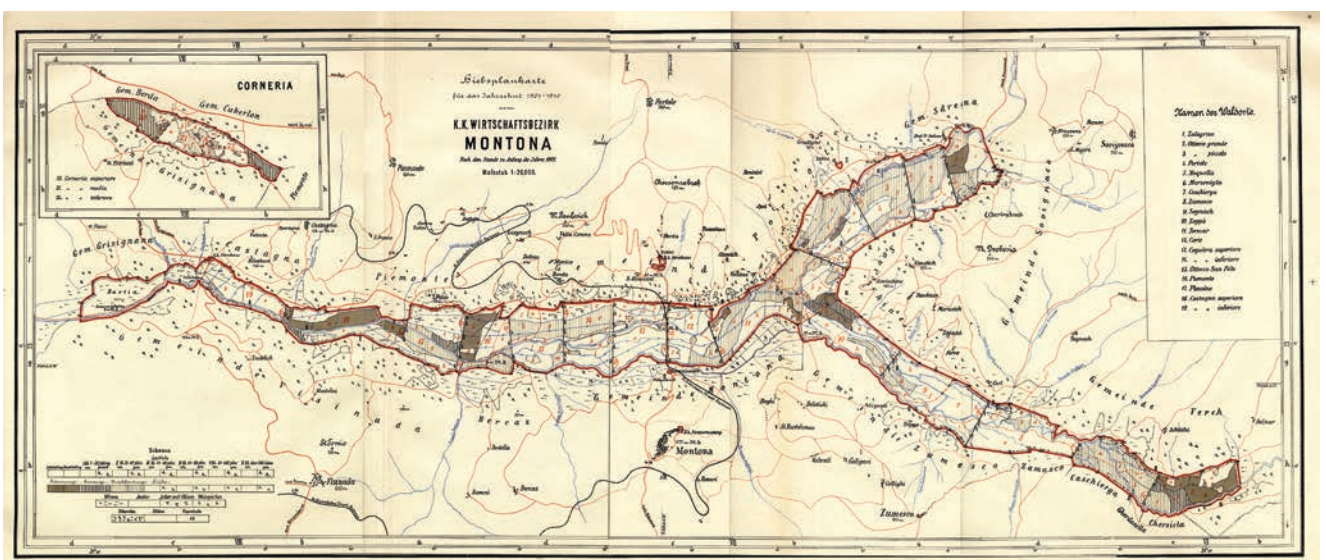
Karta 1.
Map 1.

Kornarija, sastavni je dio plana gospodarenja za razdoblje od 1901. do 1910. godine i čuva se u Šumarskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Mjerilo je 1:20000, prikazuje ceste, putove, željezničku prugu Trst - Poreč (Parenzana), različite poljoprivredne kulture, a označeno je devetnaest predjela (karta 2).

Karta iz Plana gospodarenja šumskim dobrom Sv. Marko - Kornarija od 1933. do 1942. godine predstavljala je temelj po kojem su popisane i objavljene oznake u navedenoj monografiji. Čuva se u Centro di Ricerche Storiche di Rovigno/Centru za povijesna istraživanja u Rovinju. Mjerilo je 1:20000, prikazuje planirane šumarske radove u prostornim jedinicama (odjelima/odsjecima), glavne i sporedne ceste, putove, i označeno je osamnaest predjela (karta 3).

The map of the Forest Management Plan Sv. Marko - Kornarija from 1933 to 1942 was the basis for the listing and publishing of the markings in the aforementioned monograph. It is kept in the Centro di Ricerche Storiche di Rovigno/Centre for Historical Research of Rovinj. With a scale of 1:20000, it shows planned forest works in the area (units/sections), main and byroads, paths and is divided into eighteen forest sections (Map 3).

Most of the newly found markings can be found in the Motovun forest, whose oaks were used for the construction of Venetian boats. The most widely available type of marking is rectangular in shape and has a semicircular ending on top. The letters CX (Consiglio dei Dieci), CF (Confine forestale or Catastro forestale), the year they were marked, i.e. 1779 and the serial number

Karta 2.
Map 2.

Karta 3.

Map 3.

Najveći broj novih oznaka pripada upravo Motovunskoj šumi, čija je hrastova građa korištena u mletačkom arsenalu za gradnju brodova. Radi se o najzastupljenijem obliku, s pravokutnim tijelom i polukružnim gornjim završetkom. Na njima se nalaze uklesana slova CX (Consiglio dei Dieci), CF (Confine forestale ili Catastro forestale), godina označavanja tj. 1779. i broj iz serije (kat. 1-13, 15). Samo je jedna oznaka trapezoidnog tijela s kružnim gornjim dijelom i brojem V. Na njoj se osim uklesanih slova CF i rednog broja pojavljuje i lav “in moleca”. Grb i inicijali Z. P., najvjerojatnije se odnose na rašporskog kapetana Zuanna Pizamana, koji je na toj dužnosti bio od 1717. do 1719. godine. Za njegove vladavine sastavljen je katastar šuma po nalogu Senata (Pitteri 2014, 154). Ispod je naziv predjela MOLIN DI CORTE (kat. 14)⁶.

U kataloškom dijelu monografije “Kamik na kunfinu” popisano je 107 oznaka Motovunske šume, od kojih 97 u samoj šumi, *in situ*, dok je ostatak dislociran (Bradara, Kuzmanović 2013, 83-89; Kuzmanović, Bradara 2013, 118-166). Ovom katalogu pridodajemo petnaest novih, *in situ*, ovdje objavljenih.

Trenutnim stanjem istraživanja pronađena je samo jedna oznaka s istim brojem (kat. 13). Radi se o N 428,

⁶ Do danas je ukupno pronađeno devet oznaka s natpisom predjela: Piamonte, Pizmagnech (tri), Moquelle, Otocho de Segnac, Marcenigla, Molin di Corte (dva). (Kuzmanović, Bradara 2013, 127, kat. 20, 136, kat. 40, 150, kat. 71, 154, kat. 78, 158, kat. 87, 165, kat. 103 i 105, 166, kat. 106).

(cat. 1-13, 15) are carved on them. Only one marking has a trapezoidal shape with a circular ending on top and the number V on it. Besides the letter CF and the serial number, lion “in moleca” can be found on them. The coat of arms and the initials Z. P. most probably refer to the captain from Rašpor, Zuanne Pizamano, who held this position from 1717 until 1719. During his tenure, a forest cadastre was formed by the order of the Senate (Pitteri 2014, 154). Underneath is the name of the forest section, MOLIN DI CORTE (cat. 14)⁶.

In the catalogue section of the monograph “Kamik na kunfinu”, 107 markings from the Motovun forest are listed, 97 of which are in the forest itself, *in situ*, while the remainder have been moved (Bradara, Kuzmanović 2013, 83-89; Kuzmanović, Bradara 2013, 118-166). Fifteen new markings can now be added, *in situ*, to the ones that had been previously published.

At present, research has only found one marking with an identical number (cat. 13). It is N 428, which is around 700 metres away from the marking with the same number (north-south). The marking cat. 15 was most certainly reused. The year 1779, when the forest was marked, is still visible on it. It has now been moved but was most probably situated on the border between the Municipalities of

⁶ Up to the present, nine markings with the names of the divisions have been found: Piamonte, Pizmagnech (three), Moquelle, Otocho de Segnac, Marcenigla, Molin di Corte (two). (Kuzmanović, Bradara 2013, 127, cat. 20, 136, kat. 40, 150, kat. 71, 154, kat. 78, 158, kat. 87, 165, kat. 103 and 105, 166, kat. 106).

koji je od istog broja udaljen oko 700 metara (sjever-jug). Oznaka kat. 15 sigurno je reutilizirana. Na njoj je još uvijek vidljiva godina 1779. kada je šuma označavana. Danas je dislocirana, ali vjerojatno je da se nekada nalazila i na granici između općina Motovun (Comune Montona) i Zamask (Comune Zumesco)⁷.

Za šumu Kontija pronađene su i popisane oznake većim dijelom iz austrijskog perioda (Bradara, Kuzmanović 2013, 92-93; Kuzmanović, Bradara 2013, 187-237, 273). Ovdje na već objavljeni katalog od 184 oznake donosimo još jednu, zasigurno iz mletačkog perioda, s pravokutnim tijelom i prikazom lava "in moleca" (Kuzmanović, Bradara 2013, 187-237) (kat. 16), a kojih sada ima svega tri, koje su reutilizirane u austrijskom periodu (Kuzmanović, Bradara 2013, 203, kat. 234, 212, kat. 269). Oznaka je dislocirana i danas se nalazi izvan opsega šume, oko 800 m prema sjeverozapadu.

U prvom radu iz 2010. godine, posvećenom općenito graničnim oznakama, a što se može primijeniti i na one koje su označavale šume, naglašeno je da je prvenstveni cilj očuvanje od uništenja i zaborava ove nedovoljno poznate i obrađene materijalne građe (Bradara, Kuzmanović 2010, 140, 141). Terenski rad obuhvaća pronalazak i opis oznaka sa svim relevantnim podacima, foto i crtaću dokumentaciju te uzimanje pozicija uz pomoć GPS tehnologije. Osim primarnog terenskog rada, ono što nedostaje je sveobuhvatnija zaštita. Nažalost, oznake su neminovno izložene prirodnim utjecajima tako da kiša, vlaga, vjetar, hladnoća, toplina ostavljaju trag na kamenu i na taj način u potpunosti uništavaju samu oznaku te brišu trag natpisa i prikaza na njima. Bilo bi poželjno određene tj. starije, rjeđe (oblikom, natpisom) i ugroženije oznake dislocirati, a na njihovo mjesto postaviti kopije. Poveći broj ih je i srušen te bi ih trebalo uspraviti⁸. Osim što su ugrožene atmosferijama, oznake ugrožava i ljudsko djelovanje. Dio oznaka stradao je gradnjom cesta, urbanizacijom, raznim zemljanim radovima po poljima i šumama, ali i otuđivanjem s izvorne pozicije.

Motovun (Comune Montona) and Zamask (Comune Zumesco)⁷ before.

Markings mainly from the Austrian period were found in the Kontija forest (Bradara, Kuzmanović 2013, 92-93; Kuzmanović, Bradara 2013, 187-237, 273). In addition to the 184 markings that have already been catalogued, there is one new one, most probably from the Venetian period, rectangular in shape and with an illustration of a lion "in moleca" (Kuzmanović, Bradara 2013, 187-237) (cat. 16). There are only three of these types of markings which were reused during the Austrian period (Kuzmanović, Bradara 2013, 203, cat. 234, 212, cat. 269). The marking has been moved and is at present located outside the perimeters of the forest, around 800 m northwest.

In the first paper from 2010, which was dedicated to border markings in general, including those that marked the forests, it was emphasised that the primary goal was to protect these insufficiently known and researched markings from being destroyed and forgotten (Bradara, Kuzmanović 2010, 140, 141). Field work included finding and describing the markings with their relevant data, photographic and illustrative documentation and noting their location with the assistance of GPS technology. Besides primary field work, another factor that is lacking is all overall protection. Unfortunately, the markings have been unrelentingly exposed to natural influences so that factors such as rain, humidity, wind and cold have affected the stones and, in some cases, completely destroyed the markings and erased traces of the inscription and depiction on it. It would be desirable that certain, i.e. old, rare (in terms of shape and inscription) and endangered markings be moved and copies be put in their place. A large number have been knocked over and need to be placed upright⁸. Besides being endangered by the atmosphere, the markings are also endangered by human activity. A part of the markings have been destroyed due to the construction of roads, urbanisation, various works on fields and forests, as well as being stolen from their original position.

⁷ Godina 1869. može se odnositi na reambulaciju područja Istre.

⁸ Naravno, to vrijedi za one samostojeće, a koje su ujedno podložnije otuđivanju i prekrivanju vegetacijom. Krajnji način spašavanja, ako ne postoje druge mogućnosti, jest dislociranje iz njihova prirodna okruženja. U nepristupačnijim područjima s dosta stijena ili tamo gdje je konfiguracija terena takva, označavanje se obavljalo uklesivanjem u kamen stanac, tako da je njihova zaštita malo kompleksnija. Od pronađenih oznaka iz Motovunske šume samo je jedna uklesana na kamen stanac, a iz šume Kontija njih jedanaest (Kuzmanović, Bradara 2013, 162, kat. 97, 187, kat. 176, 188, kat. 180 i 182, 189, kat. 184, 191, kat. 191 i 192, 192, kat. 194, 195, kat. 205, 218, kat. 290, 233, kat. 345, 273, kat. 441).

⁷ The year 1869 may refer to the reambulation of the region of Istria.

⁸ Of course, this is also the case for freestanding ones, which are also liable to be stolen and covered in vegetation. If no other way of preserving them exist, then on extreme solution would be to move them from their natural habitat. In inaccessible area with many rocks or where the configuration of the terrain is as such, markings were done by carving the standalone stone and their protection is more complex undertaking. Of all the found markings in the Motovun forest, only one was carved in standalone stone, while in the Kontija forest eleven (Kuzmanović, Bradara 2013, 162, cat. 97, 187, kat. 176, 188, kat. 180 and 182, 189, kat. 184, 191, kat. 191 and 192, 192, kat. 194, 195, kat. 205, 218, kat. 290, 233, kat. 345, 273, kat. 441).

Granične oznake mogu poslužiti i u turističke svrhe pa bi samim time bile bolje zaštićene i valorizirane. Organiziranjem raznih šetnica, uz ostalu ponudu, mogle bi se predstaviti i oznake s popratnim panoima/legendama, kao specifična materijalna građa, jer ih u Hrvatskoj nije poznat ni sačuvan toliki broj kao na Istarskom poluotoku. Do tada nam ostaje da ih vrednujemo pisanjem tekstova, održavanjem raznih predavanja i izložbi.

Što se tiče Motovunske šume, mora se istaknuti da su pojedine oznake spašene od uništenja i postavljene što bliže mjestu pronalaska⁹. Zasad su to oznake N 115 i N 263, koje su pronađene odbačene u šumi i potom postavljene u Livadama pored nekadašnje željezničke

Sl. 3 Livade. Oznake Motovunske šume N 115 i N 263 s natpisom predjela MOQUILLE (foto: T. Bradara).

Fig. 3 Livade. Markings N 115 and N 263 from the Motovun forest with an inscription of the forest section MOQUILLE (photo by: T. Bradara).

⁹ Ovom prilikom zahvaljujemo načelnicima općina Oprtalj i Grožnjan, Aleksandru Krtu i Claudiju Stocovzu, koji su u suradnji s Arheološkim muzejem Istre i Hrvatskim šumama sudjelovali u postavljanju oznaka i popratnih panoa. Osim Motovunske šume, spašene su i oznake šume Šijana blizu Pule, koje su bile ugrožene izgradnjom nove dionice ceste 2013. godine, koja je zahvatila vanjski opseg šume, kao i oznaka iz Kornarije, spašena iste godine. Pri spašavanju i valorizaciji jako je dobra suradnja i s Naturom Historicom. U Arheološkom muzeju nalaze se još tri oznake, spašene od potpunog uništenja: dvije iz šume Kontija, inv. br. AMI-NV-1478; NV-1479 (Kuzmanović, Bradara 2013, 189, kat. 186, 235, kat. 351) i jedna iz Motovunske šume, inv. br. AMI-NV-950 (Kuzmanović, Bradara 2013, 124, kat. 13). Neovisno o muzejskom projektu neke su oznake iz Motovunske šume otprije sačuvane i postavljene u lapidariju gradskih vrata u Motovunu, Zavičajnom muzeju Poreštine i lođi u Oprtlju, ali bez popratnih legendi o njihovom značaju (Rizzi 1998, 104, kat. 86, 111, kat. 100, 126, 127, kat. 130).

Border markings can also be used for tourist purposes and would as such be better protected and valued. In organising various walks and other activities, the markings could be presented with accompanying posters/legends, as specific material, as in Croatia they are not as well-known nor preserved as they are in the Istrian peninsula. Until then, they will be given higher worth by having texts written about them, as well as holding various presentations and exhibitions about them.

In terms of the Motovun forest, it must be stressed that certain markings have been saved from destruction and placed as close as possible to where they were found⁹. Up to the present, these are markings N 115 and N 263, which were found thrown in the forest and then placed in Livade near the former railway station of Parenzana (Fig.

Sl. 4 Završje. Oznaka Motovunske šume N 84 s natpisom predjela PIAMONTE (foto: T. Bradara).

Fig. 4 Završje. Marking N 84 from the Motovun forest with an inscription of the forest section PIAMONTE (photo by: T. Bradara).

⁹ We would like to take this opportunity to thank the Heads of the Municipalities of Oprtalj and Grožnjan, Aleksandar Krt and Claudio Stocovaz, who in cooperation with the Archaeological Museum of Istria and Croatian Forests took part in installing the markings and accompanying panels. Besides markings from the Motovun forest, those from the Šijana forest near Pula, which were threatened by the construction of a new section of road in 2013 which went through the outer border of the forest, as well as markings from Kornarija, were saved that year. There was good cooperation with Natura Histrica in terms of salvage and evaluation efforts. Three markings are located in the Archaeological Museum, saved from complete destruction: two from the Kontija forest, inv. no. AMI-NV-1478; NV-1479 (Kuzmanović, Bradara 2013, 189, cat. 186, 235, cat. 351) and one from the Motovun forest, inv. no. AMI-NV-950 (Kuzmanović, Bradara 2013, 124, cat. 13). Notwithstanding the museum's project, some markings from the Motovun forest had been saved previously and placed in the lapidary of Motovun's city gates, the The Museum of the Poreč Territory and the loggia in Oprtalj, but without any accompanying legends regarding their significance (Rizzi 1998, 104, cat. 86, 111, cat. 100, 126, 127, cat. 130).

stanice Parenzane (sl. 3)¹⁰. Oznaka N 84, koja je bila jako oštećena, dislocirana je prilikom izgradnje ceste Ponte Porton – Nova Vas 2010. godine, rekonstruirana u Arheološkom muzeju Istre i postavljena u Završju¹¹ (sl. 4).

3)¹⁰. Marking N 84, which was quite damaged, was moved during the construction of the Ponte Porton – Nova Vas road in 2010, was reconstructed in the Archaeological Museum of Istria and placed in Završje¹¹ (Fig. 4).

¹⁰ Oznake je spasio dipl. ing. šumarstva Christian Gallo iz Hrvatskih šuma, UŠP Buzet.

¹¹ Dio oznake nalazio se *in situ* na Ponte Portonu, a dio se čuvao u Općini Grožnjan. Zahvaljujemo tadašnjem načelniku Rino Dunišu koji je dijelove ustupio muzeju. Oznaku je 2015. godine rekonstruirao restaurator vježbenik AMI-ja Vanja Ujčić (inv. br. AMI-NV-949).

¹⁰ The markings were saved by Christian Gallo, Sc. ing. of forestry from Croatian Forests, Forest Administration Department Buzet.

¹¹ Some of the markings were located *in situ* in Ponte Porton, while some of them are kept in the Municipality of Grožnjan. We would like to thank the Head of the Municipality of the time, Rino Duniš, who kindly gave the markings to the museum. The markings were reconstructed by a restorer apprentice of the Archaeological Museum of Istria in 2015, Vanja Ujčić (inv. no AMI-NV-949).

KATALOG / CATALOGUE*Nenad Kuzmanović***Motovunska šuma /
The Motovun forest**

1.

Pravokutno tijelo s polukružnim gornjim dijelom. S jugoistočne strane **N 55 / CX / 1779**.

Materijal: vapnenac.

Dimenzije: visina 39 cm; širina 36 cm; debljina 27 cm.

A rectangular marking with a semicircular upper part. On the south western side **N 55 / CX / 1779**.

Material: limestone.

Dimensions: height 39 cm; width 36 cm; girth 27 cm.

2.

Pravokutno tijelo s polukružnim gornjim dijelom.

Sa sjeverozapadne strane **CF / CX / 1779**, a s jugoistočne **60**. Na vrhu smjer pružanja šume.

Materijal: vapnenac.

Dimenzije: visina 76 cm; širina 33 cm; debljina 30 cm.

A rectangular marking with a semicircular upper part. On the north western side **CF / CX / 1779**, and on the southeastern **60**. On the top is the direction of the forest.

Material: limestone.

Dimensions: height 76 cm; width 33 cm; girth 30 cm.

3.

Pravokutno tijelo s polukružnim gornjim dijelom. Sa sjeverne strane **CF / CX / 1779**, a s južne, oštećene **N 61**. Na vrhu smjer pružanja šume.

Materijal: vapnenac.

Dimenzije: visina 62 cm; širina 40 cm; debljina 32 cm.

A rectangular marking with a semicircular upper part. On the northern side **CF / CX / 1779**, and on the south, a damaged **N 61**. On the top is the direction of the forest.

Material: limestone.

Dimensions: height 62 cm; width 40 cm; girth 32 cm.

4.
Pravokutno tijelo s polukružnim gornjim dijelom. S jugoistočne strane **CF / CX / 1779**, a sa sjeverozapadne **N 219**. Na vrhu smjer pružanja šume. Materijal: vapnenac.
Dimenzije: visina 103 cm; širina 30 cm; debljina 32 cm.

A rectangular marking with a semicircular upper part. On the south eastern side **CF / CX / 1779**, and on the north western side **N 219**. On the top is the direction of the forest.

Material: limestone.

Dimensions: height 103 cm; width 30 cm; girth 32 cm.

5.
Pravokutno tijelo s polukružnim malo oštećenim završetkom. Sa sjeveroistočne strane **CX / 1779**, a s jugozapadne **N 305**. Materijal: vapnenac.
Dimenzije: visina 62 cm; širina 38 cm; debljina 30 cm.

A rectangular marking with a slightly damaged semicircular upper part. On the north eastern side **CX / 1779**, and on the south western side **N 305**.

Material: limestone.

Dimensions: height 62 cm; width 38 cm; girth 30 cm.

6.
Pravokutno tijelo s polukružnim gornjim dijelom. S jugozapadne strane u oštećenom okviru **41[5]**, a sa sjeveroistočne **CF**. Na vrhu smjer pružanja šume. Materijal: vapnenac.
Dimenzije: visina 55 cm; širina 28 cm; debljina 26 cm.

A rectangular marking with a semicircular upper part. On the south western side in a damaged frame **41[5]**, and on the north eastern side **CF**. On the top is the direction of the forest.

Material: limestone.

Dimensions: height 55 cm; width 28 cm; girth 26 cm.

7.

Pravokutno tijelo s polukružnim oštećenim gornjim dijelom. S jugozapadne strane u okviru (13 x 26 cm) **N 416**, a sa sjeveroistočne također u okviru (13 x 26 cm) **CF**.

Materijal: vapnenac.

Dimenzije: visina 55 cm; širina 27 cm; debljina 25 cm.

A rectangular marking with a damaged semicircular upper part. On the south western side in a frame (13 x 26 cm) **N 416**, and on the north eastern side also in a frame (13 x 26 cm) **CF**.

Material: limestone.

Dimensions: height 55 cm; width 27 cm; girth 25 cm.

8.

Pravokutno tijelo s polukružnim gornjim dijelom. Uklesano **[N] 41[7]**. Slomljen, polegnut na zemlju.

Materijal: vapnenac.

Dimenzije: visina 142 cm; širina 35 cm; debljina 22 cm.

A rectangular marking with a semicircular upper part. Carved **[N] 41[7]**. Broken, lying on the ground.

Material: limestone.

Dimensions: height 142 cm; width 35 cm; girth 22 cm.

9.

Pravokutno tijelo s polukružnim malo oštećenim gornjim dijelom. S jugozapadne strane **N 418**, a sa sjeveroistočne **CF / CX / 1779**. Na vrhu smjer pružanja šume.

Materijal: vapnenac.

Dimenzije: visina 55 cm; širina 42 cm; debljina 20 cm.

A rectangular marking with a slightly damaged semicircular upper part. On the south western side **N 418**, and on the north western **CF / CX / 1779**. On the top is the direction of the forest.

Material: limestone.

Dimensions: height 55 cm; width 42 cm; girth 20 cm.

10.

Pravokutno tijelo s polukružnim gornjim dijelom. Sa sjeverne strane **N 419**, a s južne **CF**. Na vrhu smjer pružanja šume.

Materijal: vapnenac.

Dimenzije: visina 55 cm; širina 35 cm; debljina 15 cm.

A rectangular marking with a semicircular upper part. On the northern side **N 419**, and on the southern side **CF**. On the top is the direction of the forest.

Material: limestone.

Dimensions: height 55 cm; width 35 cm; girth 15 cm.

11.

Pravokutno tijelo s polukružnim gornjim dijelom. Razbijen u dva dijela i polegnut na zemlju. Uklesano **N 420**.

Materijal: vapnenac.

Dimenzije: visina 55 cm; širina 35 cm; debljina 15 cm.

A rectangular marking with a semicircular upper part. Broken in two and lying on the ground. **N 420** carved on it.

Material: limestone.

Dimensions: height 55 cm; width 35 cm; girth 15 cm.

12.

Pravokutno tijelo s polukružnim gornjim dijelom. S jugozapadne strane **N 423**, a sa sjeveroistočne **C[F] / CX / [1]779**. Na vrhu smjer pružanja šume.

Materijal: vapnenac.

Dimenzije: visina 100 cm; širina 33-46 cm; debljina 20 cm.

A rectangular marking with a semicircular upper part. On the south western side **N 423**, and on the north eastern side **C[F] / CX / [1]779**. On the top is the direction of the forest.

Material: limestone.

Dimensions: height 100 cm; width 33-46 cm; girth 20 cm.

13.

Pravokutno tijelo s polukružnim gornjim dijelom. Sa sjeveroistočne strane **CF / CX / 1779**, a s jugozapadne **428**. Na vrhu smjer pružanja šume. Materijal: vapnenac. Dimenzije: visina 76 cm; širina 43 cm; debljina 26 cm.

A rectangular marking with a semicircular upper part. On the north eastern side **CF / CX / 1779**, and on the south western side **428**. On the top is the direction of the forest.

Material: limestone.

Dimensions: height 76 cm; width 43 cm; girth 26 cm.

14.

Trapezoidno tijelo s kružnim gornjim dijelom. U kružnom dijelu **N° V**. Sa sjeveroistočne strane na tijelu lav "in moleca" u tondu / **Z P** / bademasti grb / **MOLIN DI CORTE / C F**. S jugozapadne strane u nepravilnom okviru (30 x 10 cm) **N° 430**. Materijal: vapnenac. Dimenzije: visina 142 cm; širina 37 cm; debljina 35 cm.

A trapezoidal marking with a circular upper part. In the circular section **N° V**. On the north eastern side of the marking is a lion "in moleca" in a tondo / **Z P** / an almond coat of arms / **MOLIN DI CORTE / C F**. On the south western side in an uneven frame (30 x 10 cm) **N° 430**.

Material: limestone.

Dimensions: height 142 cm; width 37 cm; girth 35 cm.

15.

Pravokutno tijelo s polukružnim gornjim dijelom. Sa zapadne strane **C M / [1]869**, a s istočne **C Z / 1869 / 1779**. Na vrhu smjer pružanja šume. Oznaka je dislocirana. Materijal: vapnenac. Dimenzije: visina 70 cm; širina 42 cm; debljina 18 cm.

A rectangular marking with a semicircular upper part. On the western side **C M / [1]869**, and on the eastern side **C Z / 1869 / 1779**. On the top is the direction of the forest. The marking has been moved.

Material: limestone.

Dimensions: height 70 cm; width 42 cm; girth 18 cm.

Šuma Kontija / The Kontija Forest

16.

Pravokutno tijelo s ravnim gornjim dijelom. S južne strane uklesan lav "in moleca" u tundu (promjer 18 cm) koji drži otvorenu knjigu s lijeve strane. Dislocirana. Danas se nalazi na tromedi k.o. Gradina - Lim - Žbandaj.

Materijal: vapnenac.

Dimenzije: visina 100 cm; širina 33 cm; debljina 33 cm.

A rectangular marking with a straight upper part. On the southern side, a lion which is holding an open book on its left side has been carved "in moleca" in a tondo (diameter: 18 cm). Moved. Now on the border line between Gradina - Lim - Žbandaj.

Material: limestone.

Dimensions: height 100 cm; width 33 cm; girth 33 cm.

IZVORI / RESOURCES

Državni arhiv u Trstu. I. R. Direzione delle Fabbriche del Litorale-Archivio Piani-parte seconda-Fabbricati, boschi ed altre proprietariali.

Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Montona, Revision Operat von Jahre 1901.

Centro di Ricerche Storiche di Rovigno/Centar za povijesna istraživanja u Rovinju. Piano di assestamento, Foreste di San Marco e Corneria, Piano di assestamento per il decennio 1933-1942.

LITERATURA / LITERATURE

BRADARA, T., BERTOŠA, S., KUZMANOVIĆ, N., GALLO, C., GOBIĆ-BRAVAR, Đ., VALENČIĆ, S. 2013. *Kamik na kunfinu: granične oznake u istarskim šumama / Pietre sui confini: i cippi terminali nei boschi istriani*. Monografije i katalogi Arheološkog muzeja Istre 22. Pula.

BRADARA, T. 2013. Uvod. U: T. Bradara (ed.), *Kamik na kunfinu: granične oznake u istarskim šumama / Pietre sui confini: i cippi terminali nei boschi istriani*. Monografije i katalogi Arheološkog muzeja Istre 22, 11-13. Pula.

BRADARA, T., KUZMANOVIĆ, N. 2010. Materijalni ostaci graničnih oznaka. U: BERTOŠA, S., BRADARA, T., KUZMANOVIĆ, N., *Kunfini i zlamenja - oznake granica i međa u Istri od srednjeg vijeka do našega doba / Confines and Boundaries - Marks of Frontiers and Borders in Istria from the Middle Ages to the Present Period*. *Histría archaeologica* 40 (2009). 115-145. Pula.

BRADARA, T., KUZMANOVIĆ, N. 2013. Materijalni ostaci graničnih oznaka. U: T. Bradara (ed.), *Kamik na kunfinu: granične oznake u istarskim šumama / Pietre sui confini: i cippi terminali nei boschi istriani*. Monografije i katalogi Arheološkog muzeja Istre 22, 83-97. Pula.

BUDICIN, M. 2002. Il gruppo forestale "Leme-Vidorno" nel Piano di assestamento per il quindicennio 1928-1942. Contributo alla conoscenza delle sue vicende storiche. *Atti del Centro di Ricerche Storiche di Rovigno XXXII*, 407-468. Rovigno, Trieste.

BUDICIN, M. 2005. Il gruppo forestale "S. Marco-Corneria" nel piano di assestamento per il decennio 1933-1942. Contributo alla conoscenza delle sue vicende storiche. *Atti del Centro di Ricerche Storiche di Rovigno XXXV*, 499-547. Rovigno, Trieste.

BUDICIN, M. 2005a. I gruppi forestali "Leme-Vidorno", "Lisignamoro-Siana" e "Montona-Corneria" nei piani di assestamento del periodo italiano. *La Ricerca - Bollettino del Centro di Ricerche Storiche di Rovigno* numero 46-47, 7-10. Rovigno.

GALLO, C. 2007. Pomlađivanje Motovunske šume. *Buzetski zbornik* 34, 261-265. Buzet.

GALLO, C., HRKA, J. 2007. *Motovunska šuma i tartuf: priča o dva istarska dragulja*. Oprtalj, Zagreb.

Invito naturalistico 1996. *Invito naturalistico alla valle del fiume Quieto e alla foresta di Montona*. Trieste.

KUZMANOVIĆ, N., BRADARA, T. 2013. Katalog nalaza. U: T. Bradara (ed.), *Kamik na kunfinu: granične oznake u istarskim šumama / Pietre sui confini: i cippi terminali nei boschi istriani*. Monografije i katalogi Arheološkog muzeja Istre 22, 117-273. Pula.

PITTERI, M. 2014. Granične oznake Motovunske šume iz 1779. godine / Motovun Forest Boundary Markers Erected in 1779. *Histría archaeologica* 44 (2013), 143-160. Pula.

RIZZI, A. 1998. *Il Leone di San Marco in Istria*. Padova.